

Збирають сафлор прямим комбайнуванням, оскільки насіння при дозріванні не висипається. Проте при затягуванні строків початку збирання і перестої посівів відбувається обсіпання насіння від ударів лопатей жнивarki по стеблу рослини.

Слід зауважити, що для програмування рівня врожайності насіння сафлору досліджуваних строків сівби був проведений перерахунок сум позитивних температур повітря в окремі роки проведення досліджень, які були співставлені з рівнями продуктивності рослин.

З використанням програмного комплексу STATISTICA проведено обробіток отриманих експериментальних даних та розроблена нейронна мережа продуктивності сафлору красильного залежно від природних та агротехнічних факторів.

Проведене моделювання свідчить про важливість впливу природних факторів сума ефективних температур повітря понад 10°C і тривалість сонячного сйва.

Найбільша навчальна (0,2822) та контрольна (0,3555) продуктивність одержані у варіанті з сумою ефективних температур повітря понад 10°C . на другому місці знаходився варіант доз азотних і фосфорних добрив, на якому ці показники зменшились до 0,2734 та 0,3404, або на 3,1 і 4,2% відповідно. Навчальна, контрольна та тестова похибки були найвищими на першому варіанті (глибина основного обробітку ґрунту).

Секція «Сучасні системи землеробства та агротехнології в контексті зміни клімату»

УДК: 633.11(477.7)

ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ РІЗНИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Білоусова З. В., канд. с.-г. наук

Галілеєва В. С., студентка

Таврійський державний агротехнологічний університет

Загальновідомо, що найкращим попередником для пшениці озимої в умовах Південного Степу України виступає чорний пар, який дає можливість накопичити достатню кількість запасів продуктивної вологи для проростання насіння. Однак, у зв'язку зі змінами в структурі посівних площ, що спостерігаються останнім часом, в якості попередників для пшениці озимої почали використовувати такі недопустимі культури як соняшник та зернові

стерньові (пшениця, ячмінь). Тому на даний час дуже актуальним залишається питання оцінки впливу різних за властивостями попередників на продуктивність пшениці озимої.

Метою дослідження було вивчення впливу попередників на врожайність пшениці озимої в умовах Південного Степу України.

Полеві дослідження проводилися протягом 2016-2018 рр. в провідних господарствах Мелітопольського району Запорізької області. Для дослідження було використано сорти пшениці озимої Шестопалівка та Антонівка. В якості попередників виступали чорний пар (контроль), пшениця озима та соняшник. Технологія вирощування загальноприйнята для зони Південного Степу України, окрім факторів, що взяті на вивчення. Погодні умови вегетаційного періоду впродовж років досліджень характеризувалися значною мінливістю, що дало змогу всебічно дослідити реакцію пшениці озимої на різні попередники.

Результати проведених досліджень показують, що серед досліджуваних сортів вищими показниками продуктивності характеризувався сорт Шестопалівка, який в середньому за роки досліджень сформував урожайність на рівні 3,85 т/га, що на 24% більше ніж у сорту Антонівка.

Серед досліджуваних попередників найбільший вплив на рівень реалізації продуктивності культури забезпечував чорний пар. Так, для сорту Шестопалівка середня урожайність за 2016-2018 рр. по даному варіанту перевищувала інші дослідні варіанти на 31-65%, а для сорту Антонівка – на 15-21% відповідно.

Разом з тим було відмічено сортову реакцію пшениці озимої на незадовільні попередники (пшениця, соняшник). Так, за досліджуваний період у сорту Шестопалівка вища середня урожайність була сформована після вирощування по соняшнику (на рівні 3,72 т/га), а у сорту Антонівка – по повторному посіву пшениці (на рівні 3,01 т/га).

Статистична обробка отриманих даних показала, що найбільший вплив на урожайність пшениці озимої мав вибір попередника (40,1%). Частка впливу сортових особливостей культури становила 21,3%, а погодних умов року – 17,3%. Разом з тим було відмічено сильну взаємодію між факторами сорту та попередника – 14,4%.

Таким чином, проведені дослідження підтверджують, що правильний підбір попередників має суттєвий вплив на формування урожайності пшениці озимої. Однак, у зв'язку зі змінами, що відбуваються за останні роки в сільському господарстві, необхідно врахувати можливість використання в якості попередників культури, які раніше були недопустимими. При цьому слід також врахувати сортову реакцію культури на вплив таких попередників.